

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/6889,Wystawa-Bogu-i-Polsce-Harcerstwo-niezalezne-i-niepokorne-w-PRL-Krakow-2531-sierp.html>
13.03.2026, 09:50

Wystawa „Bogu i Polsce. Harcerstwo niezależne i niepokorne w PRL” – Kraków, 25-31 sierpnia 2011

25.08.2011

W dniu 25 sierpnia br. na Małym Rynku w Krakowie została otwarta wystawa: „Bogu i Polsce. Harcerstwo niezależne i niepokorne w Polsce Ludowej (1945-1990)”. Wystawa została przygotowana z okazji Jubileuszowego Zlotu Stulecia Harcerstwa przez Delegaturę IPN w Radomiu. Będzie eksponowana do 31 sierpnia 2011 r.

Na otwarciu przybyli przedstawiciele różnych środowisk, a także Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej. Wszystkich gości powitał gospodarz miejsca Dyrektor Oddziału Krakowskiego dr Marek Lasota. Zabrał głos także Prezes IPN dr Łukasz Kamiński. W swoim wystąpieniu podkreślił ogromne zasługi harcerzy w przekazywaniu tradycji ruchu harcerskiego w trudnych czasach, kiedy związek był poddany kontroli partii komunistycznej. Nawiązując do tytułu wystawy „Harcerstwo niepokorne...” powiedział m.in.: *szanując cnotę pokory, trzeba wiedzieć, kiedy należy być niepokornym*. Prezes jako pierwszy z uczestników Zlotu został wyróżniony przez władze Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej Odznaką 100-lecia Harcerstwa.

W spotkaniu uczestniczyła także wnuczka Andrzeja Małkowskiego, twórcy harcerstwa, Pani Krystyna Małkowska-Żaba, która czynnie pracuje z młodzieżą na Obczyźnie w ramach struktur Związku Harcerstwa Polskiego poza Granicami Kraju, przekazując jej wartości harcerskie: w służbie Bogu, Ojczyźnie i Bliźnim.

Wystawa jest poświęcona dziejom harcerstwa w PRL, tj. od 1945 do 1989 roku. Szczególny nacisk został położony na lata 1980-1989, kiedy niezależne od władz komunistycznych środowiska harcerskie odrodziły się, wysuwając postulat odnowy Związku Harcerstwa Polskiego w oparciu o tradycyjne harcerskie ideały. Pierwsza część pt. „Harcerstwo zniewolone” ukazuje politykę władz komunistycznych wobec ZHP, jego zniszczenie w 1950 roku, próby odrodzenia w 1956 r., a następnie podporządkowanie przez PZPR i przekształcenie w upolitycznioną, zbiurokratyzowaną organizację młodzieżową. W drugiej pt. „Harcerska „Solidarność” znajdują się informacje na temat środowisk, ruchów i organizacji harcerskich powstałych na fali solidarnościowego buntu z sierpnia 1980 roku. Z kolei w trzeciej części pt. „Harcerstwo stanu wojennego” przedstawione zostaną losy niezależnego harcerstwa po 13 grudnia 1981 r., m.in. represje wobec instruktorów i drużyn. Czwarta pt. „Niezależni” charakteryzuje działalność niezależnych organizacji harcerskich, a w szczególności ich udział w Białej Służbie (tzn. harcerskiej służbie porządkowej, sanitarnej i informacyjnej) w czasie pielgrzymek Jana Pawła II do Polski w 1983 i 1987 roku, w ogólnopolskich zlotach harcerskich przeprowadzanych z okazji ważnych rocznic lub wydarzeń patriotycznych, pracach duszpasterstw harcerskich. Piąta, ostatnia część pt. „Czas przełomu” prezentuje zmiany w polskim harcerstwie w okresie transformacji ustrojowej 1989 roku.

Na 30 panelach wystawienniczych zostały zamieszczone teksty i ilustracje: zdjęcia, dokumenty,

czasopisma, plakietki oraz odznaki z przewagą tych ostatnich.

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)

Prezes IPN dr Łukasz Kamiński

Dyrektor Oddziału IPN w Krakowie wita przybyłych na otwarcie wystawy gości

Zwiedzający przysłuchują się prelekcji Marka Wierzbickiego - autora scenariusza wystawy